

През следващата 1947 г. успява да се запише във Филологическия факултет на Софийския университет, след като изискването за бележки отпада. Седмица преди да положи последния държавен изпит, Дечко Драгиев е арестуван и хвърлен в килиите на ул. „Московска“ 5, където ДС поддържа следствен арест. Включен е като подсъдим по втория колежански процес и е осъден на 12 г. и 6 м. затвор и 14 г. лишаване от права. Две години престоява в Шуменския затвор, 2 г. в наказателното отделение на Пазарджишкия затвор, 4 г. в лагера „Белене“ и 3 г. на откритата кариера край с. Самоводене, Великотърновско.

След освобождаването му през 1962 г. живее в Казанлък, преследван, уволняван от работа, без право да напуска града. Съпругата му Невена Драгиева, която работи като учителка в Казанлък, е привиквана от ДС с предложение да се разведе с него, като в замяна на това ще я издигнат в кариерата. Тя категорично отказва.

След краха на комунистическата система през 1989 г. Дечко Драгиев е избран за председател на Съюза на еврофедералистите в България, основател е и председател на Гражданската академия по европеистика. Член е на ръководството на Съюза на репресираните и главен редактор на издавания от Съюза вестник „Персин“. Дечко Драгиев оставя изключително ценни спомени за преживяното по време на комунизма, включително и за лагера „Белене“, но скромният му характер не позволява те да бъдат издадени приживе. Те са отпечатани едва след неговата кончина от съпругата му Невена Драгиева⁸⁰.

2.4.1. Свидетелство на свещеник Александър Лашков за баща му Димитър Лашков⁸¹

Баща ми, Димитър Лашков, не говореше за Белене – изобщо не го споменаваше. Сега си давам сметка, че е трябвало да проявя по-голямо съчувствие и интерес, да го разпитам какво е преживял, как е понесъл тези удари – съдебния процес, национализацията, а после и каторгата. Това е моят грях към него, а също и това, че поради внезапната му смърт, така и не успях да му кажа какъв мъжествен пример е бил за мен и колко много го обичам! Дано ми е простил. Но за машини и автобуси много сме говорили,

⁸⁰ Драгиев, Дечко. Жаравата на спомените. Работилница за книжнина „Васил Станислав“, 2014, 303 с.

⁸¹ Свидетелството е представено специално за настоящата книга от свещеник Александър Лашков, който служи в черквата „Света Троица“, бул. „Константин Величков“, район Илинден, София.

с часове го слушах в захлас. За тях говореше с любов и за времето, когато още като юноша, ученик в Търговската гимназия в гр. Фердинанд (Монтана), е станал машинист на трактора и вършачката в родното му село Лехчево, която дядо ми Лашко (неговият баща) и още неколцина заможни селяни, са притежавали.

Обичах историята за рейсове, с които за първи път прекосяват прохода Петрохан в началото на 30-те години на миналия век. Тогава с неговия зет и неколцина приятели основават Автомобилно пътническо дружество „Жар птица“, със седалище в гр. Фердинанд и започват превоз на пътници по линията „Видин – София“. Отначало работата не вървяла, хората се страхували от непознатите возила, но после тръгва с голяма бързина. Основават и второ дружество „Лом“ със седалище в Лом и опасват с автобусни линии цяла Северозападна България. Постепенно бройката на автобусите достига до двадесет. Освен между градовете, те пътуват и между всички по-големи села. Навсякъде красивите фирмени табели на „Жар птица“ и „Лом“ украсяват добре уредените билетни центрове.

В първите години баща ми работи като шофьор, а майка ми е кондукторка. За да не заема място в 28- и 35-местните автобуси, тя често се е возела в багажника на покрива, между кошниците, завита в брезента, покривало за багажа. На това място в разказите му, майка ми през смях добавяше: „Колко пъти са ме шибали клоните по завоите на Петрохан“.

През 1945 г. баща ми го съдят по Закона за незаконното забогатяване, но е оправдан не само поради това, че не намират улики, но и поради категоричната защита от неговите работници във фирмите.

След национализацията обаче автобусите и инвентарът са национализирани, дружествата – закрити, оставен му е само един камион, с който извършва товарни превози. Редуват се с партньора си по една седмица зад волана, за да изпълняват непосилен план, но все пак се справят. Завидяли им и наредили на партньора му да се оттегли, той зарязал камиона в Елена, планът пропаднал и естествено баща ми е осъден за неговото неизпълнение и е въдворен в ТВО „Белене“. Това, че е участник във Втората световна война, че е раняван от мина на 16 места и още носеше парчета от мината в тялото си, изобщо не помогнаха. Колко време беше в Белене, не мога да си спомня, освободиха го с някаква амнистия, но си спомням деня, когато се завърна. Винаги едър, набит и як, беше станал „на кожа и кости“ и аз по детски възкликнах, че е заприличал на „цигански кон“.

Докато баща ми беше в „Белене“, живеехме с майка ми в страх и унижения. Веднага бях сменен като председател на класа, защото съм син на

враг; в книжарницата не ми разрешаваха да си купя тетрадки и писци за писалките, та пряхах мой братовчед да купува; в магазините все за нас не достигаха стоките и пр. Няма да забравя как след неговото завръщане от концлагера се качихме в камион, за да посетим междуселски футболен мач на нашия отбор от Лехчево (баща ми често пъти заплащаше тренировъчните лагери на футболистите) и местен комунистически началник му каза, че в него няма място за кулаци и фашисти и ни свали от камиона.

Скоро след това, за да се скрием от омразата, баща ми напусна селото и отидохме в Плевен, оттам във Враца, където скоро почина на 70 години. Бог да го прости!

2.5. Индустириалците, фабрикантите и търговците

Една от най-големите групи на бившите хора в концлагера „Белене“ е тази на индустриалците, фабрикантите и търговците. През лагера на остров Персин преминават **Георги Панчев Славов** от Стара Загора – собственик на предачна фабрика, **Димитър Якимов** от Габрово – собственик на тъкачна фабрика, **Стоян Панчев** от Нова Загора – търговец, **Христо Райков** – собственик на две фабрики за платове в Габрово и Сливен, **Иван Паланков** от Банско – собственик на дърводелска фабрика, **Иван Самсонов** – собственик на кожарска фабрика, братята **Петър** и **Христо Маринови** от Стара Загора – собственици на фабрика „Мебел“⁸².

През Беленската преизподня минава и **Желязко Петков Желязков** от Бургас – търговец, арестуван през 1951 г. първоначално по погрешка вместо друг, издирван от ДС човек. Той е измъчван жестоко – скачат върху гърдите му и тръскат пепел от цигари в очите, за да направи признания. Комунистическият режим не само не поправя грешката си и не освобождава Желязков, но го въдворява в концлагера „Белене“, откъдето е освободен пред 1953 г., със забрана да упражнява професията си. Умира след десетина години от плеврит, получен от скачанията на „другарите“ върху гърдите му⁸³.

През 1958 г. в „Белене“ концлагерист е **Христо Стоев** (Ставитски), роден в Белослатинско, който, докато е там, е разследван от ДС. В информацията за него Държавна сигурност посочва:

⁸² Имената са изброени в цитираната книга „Горчиви истини“ – свидетелства за комунистическите репресии...

⁸³ Цит. по: Бочев, Стефан. Белене – сказание за концлагерна България, с. 539–542, 553, 910, 911.